

๑. ศาสตร์พระราชานำสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน

ตอน ศูนย์กสิกรรมไร้สารพิษวังน้ำเขียว อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา

ในท่ามกลางความโชคร้ายของการมีทรัพยากรอุดมสมบูรณ์แต่ไม่รู้จักใช้ให้เกิดความยั่งยืน ก็ยังเคราะห์ดีที่มีเกษตรกรกลุ่มหนึ่งตระหนักถึงปัญหา จึงรวมตัวกันตั้ง “กลุ่มส่งเสริมกสิกรรมไร้สารพิษวังน้ำเขียว” เมื่อต้นปี ๒๕๔๑ โดยมี นายอำนาจ หมายยอดกลาง เป็นประธานกลุ่ม มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยกันฟื้นฟูสภาพป่าอนุรักษ์ดินและน้ำ โดยทำการเกษตรแบบไร้สารพิษ ไม่ให้มีสารเคมีตกค้างไหลลงไปสู่แหล่งน้ำทางตอนล่าง อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานของเกษตรกรมีขีดจำกัด เช่น ฝายที่ก่อสร้างขึ้นเองพังทุกปี เนื่องจากความแรงของกระแสน้ำ กลุ่มเกษตรกรจึงขอพระราชทานพระมหากรุณา ซึ่งต่อมา ความทราบฝ่าละอองธุลีพระบาท พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ รับ “โครงการส่งเสริมกสิกรรมไร้สารพิษวังน้ำเขียว” ไว้เป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เมื่อวันที่ ๙ ตุลาคม

ที่ช่วยดักตะกอนดินพื้นฟูให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์

กลุ่มส่งเสริมกสิกรรมไร้สารพิษวังน้ำเขียว ได้จัดทำแปลงสาธิตและดำเนินการฝึกอบรม ถ่ายทอด เทคโนโลยีการใช้สารชีวภาพแทนสารเคมี ในการเพาะปลูกพืชให้แก่เกษตรกรที่สนใจเดินทางมาศึกษาดูงาน ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ได้แก่ ลาว พม่า เวียดนาม เกาหลีใต้ จีน ญี่ปุ่น เป็นต้น รวมทั้งได้ขยายผลการเกษตรแบบไร้สารพิษไปสู่เกษตรกรทั่วทั้งพื้นที่อำเภอวังน้ำเขียว มีการจัดตั้งสหกรณ์ ธนาคารหมู่บ้าน มีการพัฒนาขีดความสามารถของกลุ่ม โดยเมื่อปี ๒๕๔๓ ได้เขียนโครงการขอรับการสนับสนุนจากกองทุนชุมชนของธนาคารอสมลิน เขียนโครงการขอความช่วยเหลือจากโครงการพัฒนาของรัฐบาลออสเตรเลียในการดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม และนับได้ว่าเป็นตัวอย่างของเกษตรกรที่รวมกลุ่มกันประสบความสำเร็จในการพัฒนาอาชีพ ตามแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่ โดยแบ่งสัดส่วนพื้นที่ทำกินเป็นแหล่ง น้ำสำรอง ปลูกพืชผสมผสาน เพื่อเป็นหลักประกันความเสี่ยง ปลูกข้าวสำหรับการบริโภค ดังนั้น จึงมีความพออยู่พอกิน ตามทฤษฎีใหม่ขั้นที่ ๑ ผลผลิตที่เหลือนำมา รวมกันเพื่อแบ่งปันและขาย โดยมีการรวมกลุ่มประสานงานด้านการตลาดและแหล่งเงินทุนเพื่อขยายกิจการอย่างมั่นคง ซึ่งเป็นการก้าวสู่ทฤษฎีใหม่ ขั้นที่ ๒ และ ขั้นที่ ๓

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาของชาวบ้าน

นอกจากนี้ การดำเนินการจัดทำแปลงสาธิตและฐานการเรียนรู้ในลักษณะ “พิพิธภัณฑสถานธรรมชาติที่มีชีวิต” ซึ่งมีความเปลี่ยนแปลงเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา การฝึกอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกร ขยายผลอย่างต่อเนื่อง เป็นแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์โดยการทำงานร่วมกันระหว่างเกษตรกร นักวิชาการ รวมทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตลอดจนการดำเนินบทบาทเป็นศูนย์กลางในการให้บริการแบบเบ็ดเสร็จทั้งด้านองค์ความรู้และปัจจัยการผลิตที่จำเป็นตามแนวทางของศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ แต่ดำเนินการบริหารจัดการโดยชาวบ้าน จึงเรียกโครงการนี้ได้ว่าเป็น “ศูนย์ศึกษาการพัฒนาของชาวบ้าน”

สำหรับผลผลิตของกลุ่มส่งเสริมกสิกรรมไร้สารพิษ ส่วนใหญ่เป็นพืชผักผลไม้ ในระยะแรกเคยส่งให้บริษัทการบินไทย จำกัด บางส่วนส่งจำหน่ายที่ตลาดสุรนคร จังหวัดนครราชสีมา และตลาดบางกะปิ กรุงเทพฯ ปัจจุบันไม่ได้ส่งแล้วเนื่องจากมีตลาดกว้างขวางมากขึ้น ได้แก่ ร้านเลมอนฟาร์ม ที่อชูปเปอร์มาร์เก็ต และร้านเครือข่ายมังสวิรัตินอกกรุงเทพฯ

โครงการส่งเสริมกสิกรรมไร้สารพิษวังน้ำเขียว มีผลผลิตพืชผักผลไม้ไร้สารพิษประมาณ

๑๐,๕๐๐ -๑๒,๐๐๐ กิโลกรัมต่อเดือน มีหลักสูตรฝึกอบรมเกี่ยวกับการทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ สารไล่แมลง ฮอริโมนผลผลิตพืชจากน้ำส้มคว้นไม้ (น้ำที่ได้จากการเผาถ่าน) การทำไบโอแก๊สจากพืชผักและอาหารที่เหลือใช้ การทำน้ำมันไบโอดีเซลจากน้ำมันพืชใช้แล้วและเมล็ดสบู่ดำ เป็นต้น โดยตั้งแต่ปี ๒๕๔๑ มีผู้สนใจเข้ามาฝึกอบรมและ

ศึกษาดูงาน เฉลี่ยกว่า ๑๐,๐๐๐ คน ต่อปี โดยเฉพาะกลุ่มเกษตรกรปลูกข้าวของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ การเกษตร ที่ส่งมาฝึกอบรม ประมาณ ๑,๐๐๐ คนต่อปี

สำหรับความร่วมมือกับเครือข่ายในด้านองค์ความรู้ การตลาดและแหล่งทุน ได้แก่ สถาบัน เศรษฐกิจพอเพียง มูลนิธิสิทธิมนุษยชนชาติเครือข่ายกิจกรรมไร้อารพืษทั่วประเทศกว่า ๒๐ จังหวัด นอกจากนี้ ยัง เป็น “ศูนย์ประชุขชวบ้าน” ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นแหล่งเรียนรู้วิสาหกิจชุมชน ๑ ใน ๘๐ แห่ง ของ กรมส่งเสริมการเกษตรร่วมกับคณะกรรมการผู้นำชุมชนแห่งชาติ และเป็น ๑ ใน ๑๙ โครงการของโครงการเปิดทอง หลังพระ

ผลสำเร็จที่เห็นได้ชัดเจน คือ การลดการใช้สารเคมีในพื้นที่ต้นน้ำลำธาร ลดการชะล้างหน้าดิน โดยการปลูกพืชคลุมดินและปลูกต้นไม้มากขึ้น ปลูกแฝกเพื่ออนุรักษ์ดินและน้ำ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ได้แก่ แหล่งน้ำสาธารณะ สระน้ำในไร่นาเพื่อสำรองน้ำเพิ่มประสิทธิภาพผลผลิตการเกษตร การปรับปรุงถนนเพื่อการ ขนส่งผลผลิต เกษตรกรสามารถลดค่าใช้จ่ายจากปุ๋ยเคมีและยาฆ่าแมลงมีผลผลิตเพิ่มขึ้นจากความชุ่มชื้น และ ความอุดมสมบูรณ์ของดินที่มีมากขึ้น ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น มีสิ่งแวดล้อมและสุขภาพที่ดีขึ้น

การรณรงค์ปลูกต้นไม้และปลูกป่าอย่างต่อเนื่อง ทำให้มีพื้นที่ป่าเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะการปลูก ต้นไม้ในชุมชนกับบริเวณโรงเรียน นอกจากจะทำให้มีต้นไม้เพิ่มขึ้นแล้วยังเปรียบเสมือนเป็นการปลูกต้นไม้ลงใน จิตใจของสมาชิกโครงการรับนักเรียนซึ่งจะเป็นอนาคตของชาติ และจะจัดกิจกรรมการปลูกต้นไม้ต่อไปภายใต้ แนวคิด “ปลูกต้นไม้ใช้หนี้” ซึ่งไม่ว่าจะเป็นหนี้ของสถาบันการเงินใดก็ตามที่สำคัญก็คือ “หนี้” ที่จะต้องตอบแทน บุญคุณของแผ่นดิน

ต้นไม้ที่งอกงามขึ้นเหล่านี้นอกจากจะช่วยยึดหน้าดิน เพิ่มความชุ่มชื้นแล้ว ยังช่วยลดซับ คาร์บอนไดออกไซด์ ลดภาวะโลกร้อนอีกด้วยเรียนรู้ธรรมชาติเพื่อความสุข

นายอำนาจ หมายยอดกลาง ประธานกลุ่มส่งเสริมกิจกรรมไร้อารพืษวังน้ำเขียว มีความเห็น เกี่ยวกับการลดภาวะโลกร้อน ว่า “ ต้องช่วยกันสร้างจิตสำนึก...ต้องเรียนรู้การใช้ทรัพยากรรอบตัวกับการสร้าง ทดแทน เช่น การนำจุลินทรีย์มาใช้ประโยชน์ การทำปุ๋ยชีวภาพเพื่อคืนความอุดมสมบูรณ์ให้ดิน เพิ่มผลผลิต การเกษตรโดยไม่ใช้ปุ๋ยเคมี โดยเฉพาะปุ๋ยยูเรียที่ทำให้เกิดก๊าซมีเทน ซึ่งส่งผลให้โลกร้อนมากกว่า ก๊าซ คาร์บอนไดออกไซด์หลายเท่า... การทำไบโอแก๊สจากพืชผักและอาหารที่เหลือใช้ เป็นการใช้ประโยชน์จากก๊าซ มีเทนโดยไม่ปล่อยให้ไปเป็นอันตรายกับโลก... การปลูกพืชผสมผสาน เป็นการใช้พื้นที่ให้เกิดประโยชน์มากกว่า การปลูกพืชแบบเชิงเดี่ยว โดยเมื่อเก็บเกี่ยวพืชชนิดใดชนิดหนึ่ง ก็ยังมีพืชชนิดอื่นที่ปกคลุมให้ความชุ่มชื้นแก่ดิน... การปลูกต้นไม้ตามแนวพระราชดำริสามอย่างประโยชน์สี่อย่าง นอกจากจะได้พืชที่เป็นอาหาร ไม่ใช่สอย ไม้ที่สร้างรายได้แล้วยังช่วยอนุรักษ์ดินและน้ำตลอดจนช่วยลดภาวะโลกร้อนด้วย...”

กิจกรรมไร้อารพืษวังน้ำเขียว จึงเป็นชุมชนตัวอย่างของการใช้สิ่งของที่มีอยู่อย่างถูกต้องและ เหมาะสมตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งการดำเนินชีวิต การใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีความรอบคอบ ระมัดระวังรู้จักพอประมาณ มีเหตุผล มีความสมดุลพอดีระหว่างการใช้ประโยชน์และการฟื้นฟูทรัพยากร รวมทั้งเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีให้เกิดความยั่งยืน ไม่เฉพาะในพื้นที่วังน้ำเขียว แต่เป็นส่วนหนึ่งของการช่วยโลกให้ ปลอดภัยทั้งจากสารพืษและภาวะโลกร้อนเลยทีเดียว

นายอำนาจ ได้เดินทางเผยแพร่แนวคิด วิธีการ ของกลุ่มกิจกรรมไร้อารพืษ และการพัฒนา อาชีพตามแนวพระราชดำริไปทั่วประเทศ ตลอดจนได้รับเชิญไปเป็นวิทยากรให้แก่ผู้สนใจในประเทศต่าง ๆ เกือบ ทั่วโลกนายอำนาจ บอกว่า เขาต้องการพิสูจน์ให้เห็นว่า ทฤษฎีการพัฒนาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวนั้น สามารถนำมาปฏิบัติให้เห็นเป็นรูปธรรมได้... ที่วังน้ำเขียวจะเป็นตัวอย่างของการอนุรักษ์และพัฒนาโดยการเกื้อกูล

กันระหว่างคนกับธรรมชาติ ซึ่งความสำเร็จที่เห็นผลได้รวดเร็ว เช่นนี้เพราะด้วยพระมหากรุณาธิคุณที่ทรงรับไว้เป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินั่นเอง

กสิกรรมไร้สารพิษที่วังน้ำเขียว จึงเป็นบทสรุปที่อาจกล่าวได้ว่า

...แท้จริงแล้ว คนเราต้องการอยู่ใกล้ชีวิตธรรมชาติ เพราะธรรมชาติสร้างความสุขกายสุขใจ ถ้าเราทำลายธรรมชาติ ก็เท่ากับทำลายความสุขกายสุขใจของเราเอง...

เลขาธิการ กพฐ. พบเพื่อนครู

๑. วันที่ ๕ เมษายน ๒๕๖๒ พลเอก สุรเชษฐ์ ชัยวงศ์ (รมช.ศธ.) เป็นประธานพิธีเปิดกิจกรรม “สามัคคีสัมพันธ์ สถานฝึกห้องเรียนกีฬา” ครั้งที่ ๔ ณ ศูนย์ประชุมอเนกประสงค์กาญจนาภิเษก มหาวิทยาลัยขอนแก่น
๒. วันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๖๒ เชิญร่วมงานสงกรานต์ “กระทรวงศึกษาธิการ สืบสานวัฒนธรรม” ณ หอประชุมคุรุสภาและร่วมงาน “สพฐ. สืบสานวัฒนธรรมไทย” ประจำปี ๒๕๖๒ ณ บริเวณลานอเนกประสงค์ หน้าอาคารสามัญ ๙๙
๓. วันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๖๒ ประชุมสรุปผลการเตรียมความพร้อมโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล ระยะที่ ๒ ณ โรงแรมเอเชีย แอร์พอร์ท
๔. แสดงความชื่นชมยินดีกับนักเรียนที่เข้าร่วมการแข่งขันคณิตศาสตร์โอลิมปิก ระดับมัธยมศึกษา ประจำปี ๒๕๖๒ Hanoi Open Mathematics Competition (HOMC ๒๐๑๙) ระหว่างวันที่ ๒ - ๖ เมษายน ๒๕๖๒ ณ เมืองฮานอย ประเทศเวียดนาม
๕. แจ้าง์ข้อราชการ จาก สพฐ.
๑. โครงการโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล
๒. ครูดีไม่มีอบายมุข
๓. ภาพยนตร์สั้น เรื่อง ข.ไซโรงเรียนชุมชนบ้านแม่ตัน (ราษฎร์บำรุง)จังหวัดตาก

ผู้จดยางานการประชุม

ผู้ตรวจรายงานการประชุม

ผู้ตรวจรายงานการประชุม

(นางวัชรินทร์ ชัยนอก)
นักจัดการงานทั่วไป ชำนาญการ

(นายวาลี มีภู)
รท.ผอ.กลุ่มอำนวยการ

(นายสมบุรณ์ เกียรติบัณฑิต)
รอง ผอ.สพป.เพชรบูรณ์ เขต ๑